

Michael Pihl & Jesper Rosenlöv

Korstogene – islams ekspansion og kristen modoffensiv

Frederiksberg: Frydenlund 2016. 237 sider.
DKK 249,95. ISBN 9788771185799.

Anmeldt af Peter Olsen M.Th. Ph.D.
Associate Professor of Systematic Theology
Fjellhaug International University College,
Copenhagen.
po@dbi.edu

Flere historiske forhold har de seneste årtier gennemgået et tidehvert i forskningen. Det gælder bl.a. årsagerne til og følgerne af middelalderens korstog. En af oplysningstidens og den senere historieskrivnings yndlingsmyter er muslimsk tolerance overfor kristne og jøder især i Spanien: De kristne var nogle rå børster, mens muslimerne var kultiverede. Denne "litterære maurofili" har stort set ikke det figenblad, hvormed den kan skjule sin nøgenheds skam. Sandheden er, at kristne og jøder blev diskrimineret, nedværdiget og igen og igen udsat for regulære udplyndringer, vold, massakrer, bortførelser og slaveri.

En anden myte om korstogene siger, at de var indbringende plyndringstogter: Adelsmænd lod deres ældste sønner blive hjemme. De skulle arve godset, mens deres yngre sønner måtte rejse østpå for at røve muslimernes og byzantinernes guld. Men skøder og testamenter viser, at det var de ældste sønner, der drog på korstog, selv om de havde meget at miste. "Korstog var ekstremt dyrt, og ikke så få adelsslægter risikerede at gå fallit for at kunne deltage. De gjorde det af middelalderlige grund, ikke af moderne grunde" (s.227). De ville komme østlige kristne til undsætning. Muslimer havde gennem 400 år taget de kristnes jord, vandaliseret kirker, massakreret titusindvis af kristne og solgt endnu flere som slaver. "Korsfareren mente, at det var hans pligt at råde bod på denne uret" (s.227). Korstogene havde intet at gøre med kolonialisme. Korsfarerne befriede byer, der i århundreder havde været kristne, og som i mange tilfælde fortsat havde kristent flertal. Derefter rejste de fleste korsfarere hjem til Europa med det resultat, at de befriede byer ikke i længden kunne holde muslimerne stangen.

Trods myter om det modsatte havde korstogene ikke til opgave at omvende muslimer og jøder. Det er også en myte, at muslimerne til at begynde med var fredelige, og at de lærte hellig krig (Jihad) af

de kristne korsfarere. Sandheden er nærmest den modsatte: Allerede fra det 7. århundrede var muslimer ”forpligtet til at føre hellig krig mod jøder og kristne med det formål at bringe dem under muslimsk herredømme” (s.83). Hellig krig handler om at genvinde verden for dens retmæssige ejer: Allah. Derfor kan der ikke ”herske permanent fred mellem ’Krigens hus’ og ’Islams hus’” (s.51). I mange tilfælde blev ikke-muslimer stillet overfor et ultimatum: Konverter eller dø! I andre tilfælde blev de *kun* undertrykt, aftvunget beskyttelsespenge og pålagt begrænsninger i klædedragt og udøvelse af deres religion. Kristne betragtede derimod i århundreder krig som synd. Derfor skulle soldater gøre bod for at få syndsforladelse (s.91-95). Denne opfattelse ændredes kun langsomt og særligt under indtryk af muslimsk ekspansion og massakrer på kristne. Men der blev aldrig tale om en egentlig kristen pendant til muslimsk hellig krig.

Endnu en myte siger, at historier om korsfarernes overgreb har været udbredt og kendt stof blandt muslimer i Mellemøsten og Nordafrika i snart 1.000 år, og at vreden mod Europa derfor har ulmet i dem lige siden. Sandheden er tværtimod, at muslimer før det 20. århundrede slet ikke interesserede sig for korstogene. Når de endelig forholdt sig til den del af historien, var det med stor selvtilfredshed. De havde jo vundet! Korsfarerne sad kun på en mindre del af Mellemøsten i mindre end 200 år, det meste af tiden endda kun i nogle få kystbyer som Akko. ”Muslimsk antagonisme i forbindelse med korstogene ses ikke før omkring år 1900 som en reaktion mod det osmanniske imperiums forfald og påbegyndelsen af den egentlige europæiske kolonialisme i Mellemøsten. Og desuden blev antikorsfarer-følelserne ikke intense før efter grundlæggelsen af staten Israel” (s.228). Til gengæld er vestlige bøger med de ovennævnte myter nu oversat og kendt i den arabiske verden.

Sidst i bogen (s.213-231) er der en indføring i de historiske myter og ikke mindst det tidehvert, som historieforskningen har gennemgået de seneste årtier. Vi får en kort, men præcis introduktion til de førende forskeres bøger og konklusioner.

Bogen er flot opsat med mange illustrationer i farver. Desværre afslører billedteksterne og oversigten over illustrationer (s.234-237) ikke altid billedernes proveniens. Undervejs i bogen henvises til 221 historiske tekster oversat til dansk. Disse tekster er der ikke fundet plads til i bogen, men de kan læses på <http://centerforhistorieformidling.dk/korstogene.html>. De er fremragende som dokumentation for bogens pointer! Disse tekster er tilgængelige for alle, uanset om man ejer bogen eller ej.

Da bogen nævner et utal af person- og stednavne samt kulturelle, religiøse og juridiske forhold, er det en betydelig mangel, at bogen ikke er forsynet med et indeks. Alligevel anbefales den på det varmeste!